

VITRINA 5. Litografies

- F. Burés. *Felicitación, tras! tras!... el repartidor del Diario de Barcelona*. Barcelona: Lit. de Brusi, [1840]
- *Felicitación: el que está día y noche desvelado...* [Barcelona]: Lit. Jordana, [1845]
- J. Colom. *Felicitación: las noches paso velando toda mi demarcación...* Barcelona: Lit. Colom, [186-]
- *Felicitación: con delicia verdadera estas Pascuas disfrutad y en esta Navidad...* [1860]
- Onofre Alsamora. *Felicitación: acercándose, Señor, las fiestas de Navidad...* [1860]
- *Renaixensa: felicitació ab la tasca sota 'l brás...* Barcelona: Lit. Cairell, [1867-1871]
- *El Repartidor del Correo Catalán felicita á v. las Pascuas de Navidad*. Barcelona: Lit. Forasté, c. 1880
- *Mostra de felicitacions litogràfiques d'oficis*. [Barcelona, 189-?-1932]
- Joan M. Guasch. *Nadal 1947*. [Barcelona: Estel, 1947]

VITRINA 6. Tipologies: nades i altres maneres de felicitar el Nadal

- *Mostra de felicitacions d'oficis*. [Barcelona, 1902-1940]
- Joaquim Renart. *Iconografia de la estrella del Nacimiento*. Barcelona: Bibl. del Cinema de Delmiro de Caralt, 1952
- Joan B. Cendrós i Carbonell. *Picasso, traductor de Maragall...* Barcelona: [l'autor], 1960
- *Nadales realitzades sota la direcció de Joan Vila Grau entre els anys 1963 i 1973*. [Barcelona?, 1963-1973]
- *Escriptores: de Caterina Albert als nostres dies*. [Barcelona]: Fundació Lluís Carulla, 2005
- *Mostra de nades de la Biblioteca de Catalunya*. Barcelona: BC, 1991-2003
- Víctor Oliva. *Mostra de calendaris per felicitar les festes de Víctor Oliva*. Barcelona: Víctor Oliva, 2008-2009

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56
08001 Barcelona
Tel. 93 270 23 00
Fax 93 270 23 02
E-mail: bustia@bnc.cat
<http://www.bnc.cat>

L'art de felicitar el Nadal

De l'11 de desembre de 2009 al 4 de gener de 2010

L'art de felicitar el Nadal

De l'11 de desembre de 2009
al 4 de gener de 2010

Horari de l'exposició:

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 9 a 14 h.

L'art de felicitar el Nadal

És costum a Catalunya que les criatures recitin dècimes nadalenes apreses a escola; aquesta tradició és, segons Joan Amades, l'origen de les felicitacions impreses. Les dècimes es van començar a imprimir en el primer terç del s. XIX; eren estampes xilogràfiques o litogràfiques emmarcades amb orles barroques.

Treballadors d'oficis diversos repartien felicitacions impreses per obtenir una propina. Generalment no duïen data, així servien per a més d'un any. La més antiga fins ara coneguda, de 1820, és del repartidor del "Diario de Barcelona".

Si la litografia va permetre una gran difusió de felicitacions de Nadal, la cromolitografia popularitzà els impresos. Hi havia una altra mena de nades entre particulars, inspirades en el *Christmas card* anglès i hereves de les *Valentines* (felicitacions de sant Valentí), que eren cromolitogràfiques i sovint amb relleu. El *Christmas* més antic conegut, dibuixat per J. C. Horsley, és de 1846. El 1894 se n'havien fet uns 200.000. La revista "Studio" en va publicar un monogràfic. A Catalunya, firmes comercials, com el paraigüer J. Cardús o la Biblioteca de Cinema Delmiro de Caralt, i particulars, com Ismael Smith o Francesc Domingo, n'acostumaven a enviar.

L'abaratiment dels costos postals a finals de 1860, en facilità la difusió.

La iconografia nadalena tradicional (neu, Pare Noël, avets, regals...), a Catalunya també contempla pessebres, fires de galls o torrons, l'àpat familiar i el tió.

Malgrat que és un art popular, molts artistes de renom han realitzat felicitacions nadalenes: Víctor Masriera, E. C. Ricart, Antoni Gelabert, Antoni Ollé Pinell, Oriol M. Diví, Joan Barbarà, etc.

Pilar Estrada Bonell
Roser Pintó Fàbregas
Unitat Gràfica de la BC

VITRINA 1. Originals

- Oriol Balmes. [*Nadala original de l'artista*]. [19--?]
- Víctor Masriera. *Los Reys*. [ca. 1905]
- Víctor Masriera. *Los Reys d'Orient: provehirán de paraguas, ombrelas y vanos...* [Barcelona]: Impr. Viuda Cunill, [ca. 1905]
- Evarist Mora. *Bon Nadal i bon any 1956*. [1955]
- Francesc Domingo. *Nadales originals de Francesc Domingo. São Paulo, 1957-1969*. 8 dibuixos
- Jaroslav Lukavsky. *PF1967PF1967...* 1967
- Joan Commeleran. *Nadales originals de J. Commeleran*. [Barcelona], 1966-1968. 3 dibuixos

VITRINA 2. Xilografies

- J. Castells i Martí. [*Sant Francesc d'Assís envoltat d'animals*]. Barcelona, 1949
- Enric C. Ricart. *Gloria in excelsis Deo: [felices fiestas de Navidad y año nuevo, J. José Panadés, joyero-fabricante]*. Barcelona, [195-]
- Maria Figuerola Rubio. [*Mare de Déu amb el Nen Jesús*]. [1954]
- Italo Zetti. *Bon Nadal 1966, pròsper any 1967, Pepita Pallé*. Barcelona, 1966
- Antoni Gelabert. [*Pastor tocant el flabiol*]. [Barcelona]: Torrell de Reus, 1974
- Antoni Ollé Pinell. *Nadales enviades per Antoni Ollé Pinell a la família Bohigas l'any 1957 i el 1975*. [Barcelona], 1957-1975. 2 xilografies
- Narcís Comadira. *Aquest Nadal*. Olot: [Miquel Plana], 1985
- Lluís Maria Güell. [*Dona ajaguda recolzant el braç sobre el cap*]. Vilafranca del Penedès: Hèlix Estudi, 1989
- Xavier Vilató i Ruiz. [*Nadala enviada per l'editorial La Fenêtre l'any 1997*]. París: La Fenêtre, 1997
- Enric Clusellas. *Bon Nadal, feliç 1999*. [1998]
- Oriol Maria Diví. *Sant Nadal, bon any*. [Monestir de Montserrat: l'autor], 2008-2009

VITRINA 3. Calcografies

- Francesc Domingo. [*Maternitat*]. [1940?]
- Jaume Pla Pallejà. [*Carles Riba a cavall*]. 1945
- Josep Obiols. [*Àngel avisant els pastors*]. 1949-1951
2 puntes seques
- Josep Aragay. *Nadales de Josep Aragay enviades a Pere Bohigas*. Breda, 1951-1956. 6 aiguafortos
- Maria Josepa Colom. *Ex libris Amadeu-J. Soberanas*. 1972
- Joan Barbarà. [*Nadala de l'artista Joan Barbarà*]. [Miquel Plana, 2002]
- Oriol M. Diví. *Sant Nadal, beneït 2008*. 2007
- Jordi Sánchez. [*Interior gòtic*]. [2007?]

VITRINA 4. Impressions fotomecàniques

- Frederic Lloveras. *Felices festes*. [19--]
- *A vos bonas festas i a Catalunya vida nova...* [Barcelona?: Unió Catalanista, 1899?]
- Pablo Picasso. [*Felicitació de l'any nou de Pere Romeu*]. Barcelona: Tip. La Académica, 1903
- Ismael Smith. *Nadales enviades per Ismael Smith des de Nova York*. [1919-1926]
- *Felicitación: el fusil en bandolera...* [1922]
- *El Vigilant desitja a vostés Felices festes*. [193-]
- Ricard Giralt Miracle. *Filograf: Instituto de Arte Gráfico*. Barcelona: Filograf, 1953
- Antoni Clavé. [*Dona i cavall*]. [Barcelona: Joan B. Cendrós, 1961]
- *Estructura de felicitació de Nadal*. [Barcelona], 1985
- *Mostra de felicitacions de Nadal rebudes per Dipòsit Legal el 2008-2009*. [Barcelona], 2008-2009